

17-07-2014

ΑΝΑΦΟΡΑ

Προς: -τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων

Θέμα: Στελέχωση της Ειδικής Αγωγής.

Η Βουλευτής Β' Θεσσαλονίκης, Σταυρούλα Ξουλίδου, καταθέτει αναφορά την αριθμ. πρωτ. 82/10-07-2014 υπόμνημα των Συλλόγων Αποφοίτων Τμημάτων Ειδικής Αγωγής, σχετικά με τη στελέχωση της Ειδικής Αγωγής.

Στο σχετικό Υπόμνημα, εκτός των άλλων, επισημαίνεται ότι στο νέο σχέδιο νόμου η μοριοδότηση για τους εκπαιδευτικούς ΠΕ61-ΠΕ71 μετά το μελλοντικό ΑΣΕΠ δεν θα είναι ίδια με αυτή που θα ισχύσει για όλους τους άλλους εκπαιδευτικούς -σύμφωνα με το ν 3848/2010, άρθρο 3- και προτείνεται να υπάρχουν πίνακες αναπληρωτών για τους κλάδους Ειδικής Εκπαίδευσης ΠΕ71-ΠΕ61 και επικουρικοί πίνακες προσλήψεων στην Ειδική Εκπαίδευση για τους εκπαιδευτικούς των κλάδων ΠΕ70-ΠΕ60 με σπουδές στην ΕΕ (διδακτορικό ή μεταπτυχιακό), ώστε να επιλυθούν οι αντιφάσεις του νομοθετικού πλαισίου και να υπάρξει εναρμόνιση της νομοθεσίας μεταξύ της γενικής και της ειδικής εκπαίδευσης.

Παρακαλείσθε όπως μεριμνήσετε για την επίλυση των ανωτέρω ζητημάτων, όπως αυτά αναφέρονται στον επισυναπτόμενο υπόμνημα.

Επισυνάπτεται το σχετικό υπόμνημα των Συλλόγων Αποφοίτων Τμημάτων Ειδικής Αγωγής.

Η καταθέτουσα Βουλευτής

Σταυρούλα Ξουλίδου

ΣΑΤΕΑ

ΣΥΛΛΟΓΟΙ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Πληροφορίες:
Αρβανίτη Ευμορφία
τηλ. 6948949018

Κακαζιάνη Μαρίνα
τηλ. 6973455566

Πειραιάς, 10-07-2014
ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΒΟΥΛΗΣ Αρ. Πρωτ.: 82
Αριθμ. Πρωτ.: ...2217.....
Ημερομ. ...15/07/2014..

Προς:
κ. Βουλευτές Ελληνικού
Κοινοβουλίου

Κοινοποίηση:
Μέλη Διαρκούς Επιτροπής
Μορφωτικών Υποθέσεων)

Υπόμνημα

Συλλόγων Αποφοίτων Τμημάτων Ειδικής Αγωγής
για τη Στελέγωση της Ειδικής Εκπαίδευσης

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές,

ενόψει της κατάθεσης του σχεδίου νόμου για την Ειδική Εκπαίδευση, καθώς και νομοθετικής ρύθμισης (τροπολογία) που αφορά στα ζητήματα Στελέχωσης της Ειδικής Εκπαίδευσης, θα επιθυμούσαμε να επεξεργαστείτε με προσοχή, εσείς και οι σύμβουλοι σας, τις θέσεις που διατυπώνουμε σ' αυτό το Υπόμνημα και αφορούν αποκλειστικά στο ζήτημα της Στελέχωσης της Ειδικής Εκπαίδευσης.

Ως Σύλλογοι Αποφοίτων Τμημάτων Ειδικής Αγωγής (ΣΑΤΕΑ) έχουμε καταθέσει προτάσεις για τα περισσότερα άρθρα του σχεδίου νόμου στη δημόσια διαβούλευση που προηγήθηκε πριν λίγους μήνες. Οι προτάσεις μας έχουν ευρεία απήχηση. Δεν είναι τυχαίο ότι από τα 4.882 σχόλια της δημόσιας διαβούλευσης, τα 2.999 στήριξαν τις θέσεις των Συλλόγων μας (σας επισυνάπτουμε τη σχετική αναφορά). Δεν είναι τυχαίο, ακόμα, ότι οι θέσεις μας για το σχέδιο νόμου, με τη μορφή ψηφίσματος, συγκέντρωσαν περισσότερες από 3.000 έντυπες και ηλεκτρονικές υπογραφές, πολλές απ' αυτές από συλλόγους γονέων και συλλόγους αναπήρων (σας επισυνάπτουμε το σχετικό υλικό). Δεν είναι τυχαίο ότι η Διδασκαλική Ομοσπονδία, με την πιο πρόσφατη απόφαση της για την Ειδική Εκπαίδευση στις 8/5/2014 (Αριθμ.Πρωτοκ.853), υιοθετεί και στηρίζει πλήθος θέσεων και προτάσεών μας (σας επισυνάπτουμε την απόφαση) ενώ παλιότερα το ίδιο έχουν κάνει και οι ΕΣΑμΕΑ-ΠΟΣΓΚΑμΕΑ και πολλοί άλλοι σύλλογοι γονέων και αναπήρων (διαθέτουμε σχετικά κείμενα-ψηφίσματα).

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές,

οι απόφοιτοι των δύο πανεπιστημιακών τμημάτων ειδικής αγωγής της χώρας, οι 1600 αναπληρωτές της πρωτοβάθμιας ειδικής εκπαίδευσης, είναι οι μόνοι εκπαιδευτικοί που δεν «έχουν» πίνακα αναπληρωτών με βάση το πτυχίο τους και την προϋπηρεσία (όπως συμβαίνει για όλους τους άλλους εκπαιδευτικούς), οι μόνοι εκπαιδευτικοί που εδώ και χρόνια βλέπουν το βασικό πτυχίο τους να «έρχεται δεύτερο» στους πίνακες αναπληρωτών και στην ουσία να απαξιώνεται, οι μόνοι εκπαιδευτικοί που εδώ και 12 χρόνια παραμένουν αδιόριστοι σε οποιαδήποτε δομή της δημόσιας εκπαίδευσης. Ακόμα και στο νέο σχέδιο νόμου, οι απόφοιτοι των τμημάτων ειδικής αγωγής δεν έχουν ίση μεταχείριση με τους άλλους εκπαιδευτικούς. Είναι χαρακτηριστικό π.χ. το ζήτημα της μοριοδότησης των προσόντων τους, όταν γίνει κάποια στιγμή διαγωνισμός ΑΣΕΠ: η μοριοδότησή τους θα διαφέρει σημαντικά από αυτήν που θα ισχύει για όλους τους άλλους εκπαιδευτικούς. Παρά τη σωρεία θεσμικών αδικιών που έχουμε υποστεί, συνεχίζουμε να υπηρετούμε την πρωτοβάθμια Ειδική Εκπαίδευση με ζήλο και αυταπάρνηση, σε κάθε γωνιά της χώρας. **Είμαστε η νέα γενιά της Ειδικής Αγωγής, η γενιά της Παιδαγωγικής της Ένταξης. Οι προτάσεις μας έχουν μεγάλη απήχηση και είμαστε σίγουροι ότι θα τις μελετήσετε με προσοχή.**

Επισκόπηση του νομοθετικού πλαισίου για τη Στελέχωση της Ειδικής Εκπαίδευσης

Μέχρι και την περσινή σχολική χρονιά, για τη Στελέχωση των δομών Ειδικής Εκπαίδευσης¹ (ειδικά σχολεία, τμήματα ένταξης στα γενικά σχολεία, παράλληλες στηρίξεις στα γενικά σχολεία κ.α.) εφαρμόζονταν οι διατάξεις του Ν. 3699/2008. Ο Ν. 3699/2008 ρύθμιζε τη διαδικασία και όριζε τα κριτήρια κάλυψης των οργανικών και λειτουργικών κενών στην Ειδική Εκπαίδευση (ΕΕ) **κατά τρόπο διαφορετικό από τα ισχύοντα στη Γενική Εκπαίδευση**. Η εναρμόνιση των κριτηρίων αυτών φάνηκε για πρώτη φορά να επιδιώκεται τον περασμένο Σεπτέμβρη, με την εισαγωγή του άρθρου 28, παρ.2α του Ν. 4186/2013.

Ως προς τις προσλήψεις, τους διορισμούς, τις μεταθέσεις, τις αποσπάσεις και τις τοποθετήσεις εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, το άρθρο 28, παρ.2α του Ν. 4186/2013 όριζε **να ισχύουν και για την Ειδική Εκπαίδευση τα ισχύοντα στη Γενική Εκπαίδευση**, ενώ για επιμέρους ζητήματα που έρχονταν διαφοροποιημένης ρύθμισης, λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών που απαντώνται στην Ειδική Αγωγή, προέβλεπε την έκδοση σχετικών υπουργικών αποφάσεων, κατόπιν εισήγησης της Διεύθυνσης Ειδικής Αγωγής του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Ο Ν. 4186/2013 ενσωμάτωνε την κριτική που είχε δεχθεί από τους Συλλόγους μας ο Ν.3699/2008 ότι οι εξαιρετικές ρυθμίσεις που ίσχυαν μέχρι την έκδοσή του για τη στελέχωση της Ειδικής Εκπαίδευσης, **δε δικαιολογούνταν από αποχρώντες λόγους δημοσίου συμφέροντος, οδηγούσαν όμως σε δυσμενή μεταχείριση των αποφοίτων των τμημάτων ειδικής αγωγής έναντι των αποφοίτων των τμημάτων γενικής εκπαίδευσης, κατά παράβαση των συνταγματικά κατοχυρωμένων αρχών της ισότητας και της αξιοκρατίας**.

Δυστυχώς, το άρθρο 28 του Ν. 4186/2013 έμεινε μέχρι σήμερα γράμμα κενό. Το Υπουργείο Παιδείας, για την κατάρτιση των περσινών προσωρινών πινάκων Αναπληρωτών Εκπαιδευτικών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ), οι οποίοι εκδόθηκαν στις 23.09.2013, δηλαδή μετά τη θέση σε ισχύ του Ν. 4186/2013, εφάρμοσε και πάλι τις διατάξεις του Ν.3699/2008, με το αιτιολογικό ότι η εφαρμογή του άρθρου 28 του Ν. 4186/2013 (που προέβλεπε στελέχωση της Ειδικής Εκπαίδευσης βάσει των διατάξεων που ίσχυαν και για τη Γενική Εκπαίδευση), δεν ήταν δυνατόν να εφαρμοστεί χωρίς προηγουμένως να εκδοθούν υπουργικές αποφάσεις που να εξειδικεύουν τη γενική αυτή ρύθμιση.

Αυτή τη στιγμή προωθείται από το Υπουργείο Παιδείας προς ψήφιση σχέδιο νόμου για την Ειδική Εκπαίδευση, καθώς και τροπολογία, που εμπεριέχει αναλυτικές ρυθμίσεις για τη διαδικασία και τα κριτήρια στελέχωσής της. Στην τελική μορφή που απέκτησε αυτό το σχέδιο νόμου, μετά τη θέση του υπό δημόσια διαβούλευση, **δεν υπήρξε δυστυχώς πλήρης εναρμόνιση**

¹ Οι όροι «Ειδική Εκπαίδευση», «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση», «Ειδική Αγωγή» χρησιμοποιούνται με τον ίδιο τρόπο στο συγκεκριμένο υπόμνημα.

των κριτηρίων στελέχωσης της Ειδικής Εκπαίδευσης προς τα κριτήρια στελέχωσης της Γενικής Εκπαίδευσης. Στις ρυθμίσεις αυτού του σχεδίου νόμου αναφερόμαστε αναλυτικά στη συνέχεια συγκρίνοντάς τες με τις μέχρι σήμερα εφαρμοζόμενες ρυθμίσεις του Ν. 3699/2008.

Ως προς την ένταξη στους κλάδους εκπαιδευτικών ΕΕ της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Στη Γενική Εκπαίδευση, η διάκριση των εκπαιδευτικών σε κλάδους γίνεται με βάση το γνωστικό αντικείμενο των προπτυχιακών τους σπουδών, δηλαδή με γνώμονα το βασικό τίτλο σπουδών τους (άρθρα 12, 13, 14 του Ν.1566/1985). Αυτό αντανακλάται και στην τελευταία εγκύκλιο πρόσληψης ωρομίσθιων και αναπληρωτών εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχολικού έτους 2013-2014, που δημοσιεύτηκε στις 9.8.2013 (Αρ. Πρωτ. 111192/Δ1) και ειδικότερα στο Παράρτημα ΙΙ: Απαραίτητα Τυπικά Προσόντα και το Υποπαράρτημα Α: Τυπικά προσόντα ένταξης στους εκπαιδευτικούς κλάδους. Επίσης, αυτό ορίζεται από το Προσοντολόγιο των Δημοσίων Υπαλλήλων, άρθρο 3 του Π.Δ. 50/2001 (ΦΕΚ 39Α'), όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε πρόσφατα με τα Π.Δ/τα 347/2003 (315Α'), 44/2005 (63Α'), 116/2006 (115Α') και 146/2007 (185Α'), καθώς και με τους Ν. 4115/2013 (24Α') και 4148/2013 (99Α').

Όμως, στην ΕΑΕ κατ' εξαίρεση, σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ. 1 περ. 1 και 2 του Ν.3699/2008, η ένταξη των εκπαιδευτικών στους κλάδους ΠΕ61 Νηπιαγωγών ΕΑΕ και ΠΕ71 Δασκάλων ΕΑΕ δε γίνεται αποκλειστικά με κριτήριο το βασικό τίτλο σπουδών τους. Στα προσόντα ένταξης στους κλάδους ΠΕ61 και 71 συμπεριλαμβάνονται και πρόσθετα ακαδημαϊκά προσόντα (όπως η κατοχή διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου). Στο σχέδιο νόμου για την Ειδική Εκπαίδευση που προωθεί προς ψήφιση το Υπουργείο Παιδείας (άρθρο 20, παρ.1.1 και 1.2), η ένταξη των εκπαιδευτικών ΕΕ στους κλάδους ΠΕ61 και ΠΕ71 γίνεται, επιτέλους, με ενιαίο τρόπο και με αποκλειστικό κριτήριο την κατοχή βασικού πτυχίου ειδικής αγωγής.

Ταυτόχρονα, με το ίδιο άρθρο του σχεδίου νόμου (παρ.2.1 και 2.2), συστήνονται δύο ακόμα κατηγορίες (όχι κλάδοι, αφού δεν υπάρχει βασικός τίτλος σπουδών) «*εκπαιδευτικών με τυπικά προσόντα στην Ειδική Εκπαίδευση*»: οι νηπιαγωγοί ΠΕ60.50 και οι δάσκαλοι ΠΕ70.50, στους οποίους περιλαμβάνονται οι εκπαιδευτικοί με:

- i) Διδακτορικό δίπλωμα στην Ε.Ε. ή στη Σχολική Ψυχολογία ή
- ii) Μεταπτυχιακό δίπλωμα στην Ε.Ε. ή στην Σχολική Ψυχολογία ή
- iii) Πτυχίο διετούς μετεκπαίδευσης στην Ε.Ε. των Διδασκαλείων της ημεδαπής ή αναγνωρισμένο ως αντίστοιχο και ισότιμο πτυχίο της αλλοδαπής ή
- iv) οι εκπαιδευτικοί που διαθέτουν αποδεδειγμένη προϋπηρεσία τριών διδακτικών ετών σε δομές Ε.Ε. και ΚΕΔΔΥ

Παρατηρούμε ότι στην κατηγορία των «εκπαιδευτικών με τυπικά προσόντα στην Ειδική Εκπαίδευση» υπάρχουν εκπαιδευτικοί χωρίς σπουδές στην ΕΕ (έχουν μόνο προϋπηρεσία ή σπουδές στη Σχολική Ψυχολογία), ενώ η κατοχή ενός διδακτορικού ή μεταπτυχιακού στην ΕΕ (ανεξαρτήτως του περιεχομένου του) εξισώνεται με τη δημόσια διετή μετεκπαίδευση που έκαναν οι μόνιμοι εκπαιδευτικοί της χώρας μας στα Διδασκαλεία των Πανεπιστημίων. Θεωρούμε ότι ένα διδακτορικό ή ένα μεταπτυχιακό στην ΕΕ **δεν μπορεί να εξισώνεται de facto με τη μετεκπαίδευση των Διδασκαλείων** και το αιτιολογούμε αναλυτικά στο τελευταίο τμήμα αυτού του υπομνήματος.

Ως προς τους διορισμούς, μεταθέσεις και αποσπάσεις στις δομές ΕΕ

Είναι γνωστό ότι για την κάλυψη των κενών οργανικών θέσεων εκπαιδευτικών ΠΕ61 και ΠΕ71 στην ΕΕ **δεν έχει γίνει ποτέ μέχρι τώρα διαγωνισμός του ΑΣΕΠ**. Όσοι απόφοιτοι των τμημάτων ειδικής αγωγής εργάζονται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ακόμα και 12 χρόνια), έχουν προσληφθεί μόνο ως αναπληρωτές. Δεν έχουν υπάρξει δηλαδή διορισμοί είτε με διαγωνισμό ΑΣΕΠ είτε με βάση την προϋπηρεσία (διάταξη για το 30μηνο).

Όσον αφορά στις μεταθέσεις-αποσπάσεις, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 21 του Ν.3699/2008, δυνατότητα να μετατεθούν και να αποσπαστούν στην ΕΕ μέχρι και σήμερα δεν έχουν μόνο οι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι μετεκπαιδεύτηκαν στην ειδική αγωγή στα Διδασκαλεία της χώρας και οι απόφοιτοι πανεπιστημιακών τμημάτων ειδικής αγωγής, οι οποίοι εντάσσονται στους κλάδους ΠΕ61 Νηπιαγωγών ΕΑΕ και ΠΕ71 Δασκάλων ΕΑΕ (άρθρα 19 και 20, Ν.3699/2008), αλλά και δάσκαλοι και νηπιαγωγοί γενικής εκπαίδευσης των κλάδων ΠΕ60 και ΠΕ70 που έχουν διδακτορικό ή μεταπτυχιακό ή σεμινάριο στην ΕΑΕ ή μόνο προϋπηρεσία στην ΕΑΕ. Μάλιστα οι εκπαιδευτικοί με διδακτορικό ή μεταπτυχιακό **προηγούνται στις μεταθέσεις-αποσπάσεις σε σχέση με όλους τους άλλους εκπαιδευτικούς, ακόμα και από αυτούς που έχουν τελειώσει τα Διδασκαλεία της χώρας ακριβώς για να στελεχώσουν υποχρεωτικά το υποσύστημα της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης** (άρθρο 16, παρ.2, Ν.3699/2008).

Μόνιμοι και αναπληρωτές εκπαιδευτικοί ΕΕ έχουν κάνει σφοδρή κριτική σ' αυτή τη διάταξη του Ν.3699/2008. Οι εκπαιδευτικοί ζητούν μετάθεση-απόσπαση για λόγους οικογενειακούς, υγείας, κοινωνικούς κτλ. Αυτή τη στιγμή, τα κριτήρια που μοριοδοτούνται για τις μεταθέσεις-αποσπάσεις των εκπαιδευτικών στη Γενική Εκπαίδευση έχουν να κάνουν με τη συνολική υπηρεσία, τη συνυπηρέτηση, οικογενειακούς λόγους, συνθήκες διαβίωσης, εντοπιότητα. **Είναι κοινωνικά κριτήρια για να εξυπηρετήσουν έναν κοινωνικό –και όχι εκπαιδευτικό– σκοπό.**

Στο σχέδιο νόμου για την Ειδική Εκπαίδευση, που προωθεί προς ψήφιση το Υπουργείο

Παιδείας (άρθρο 21), άλλαξε η παραπάνω διάταξη του Ν.3699/2008: σε κενές οργανικές θέσεις εκπαιδευτικών ΕΕ θα μετατίθενται οι εκπαιδευτικοί των κλάδων ΠΕ61 και ΠΕ71 καθώς και οι εκπαιδευτικοί των κατηγοριών ΠΕ60.50 και 70.50 **με βάση τα κοινωνικά κριτήρια που ισχύουν και στη Γενική Εκπαίδευση. Πρόκειται για μια σωστή αλλαγή στο πνεύμα του Ν.4186/2013 (εναρμόνιση της νομοθεσίας Γενικής-Ειδικής Εκπαίδευσης)** αν και έχουμε δύο σημαντικές παρατηρήσεις:

α) Έχουμε έντονες επιφυλάξεις για το ότι **τα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών και τα διδακτορικά στην ΕΕ ή τη Σχολική Ψυχολογία εξισώνονται αυτόματα με τη μετεκπαίδευση στα Διδασκαλεία** (πόσο μάλλον η ανυπαρξία σπουδών στην ΕΕ) και έχουν δικαίωμα στις μεταθέσεις-αποσπάσεις. Αναλύουμε αυτή τη θέση μας στο τέλος του υπομνήματός μας, αλλά αναφέρουμε το πιο απλό γεγονός: μόλις τώρα, σε αυτό το σχέδιο νόμου, δημιουργείται ειδική επιτροπή στο ΙΕΠ (άρθρο 34, παρ.1), για να εξετάσει με λεπτομέρεια **το περιεχόμενο** του πλήθους των μεταπτυχιακών-διδακτορικών τίτλων που «πολλαπλασιάστηκαν» μετά το Ν.3699/2008 (ο οποίος δίνει προτεραιότητα στους μεταπτυχιακούς και διδακτορικούς τίτλους σπουδών τόσο σε επίπεδο πρόσληψης αναπληρωτών εκπαιδευτικών όσο και σε επίπεδο μεταθέσεων-αποσπάσεων για τους μόνιμους εκπαιδευτικούς).

β) Υπό τις παρούσες συνθήκες και με δεδομένο ότι δεν έχει ποτέ διεξαχθεί διαγωνισμός του ΑΣΕΠ για τη στελέχωση της ΕΕ ούτε υπήρξαν ποτέ μέχρι τώρα διορισμοί αποφοίτων των τμημάτων ειδικής αγωγής στην Πρωτοβάθμια ΕΕ, **στην πράξη, για την κάλυψη κενών στην Ειδική Εκπαίδευση, εξακολουθούν να προηγούνται έναντι των αποφοίτων τμημάτων ειδικής αγωγής, οι διορισμένοι απόφοιτοι των πανεπιστημιακών τμημάτων γενικής εκπαίδευσης που διαθέτουν διδακτορικό ή μεταπτυχιακό στην ΕΕ ή στη Σχολική Ψυχολογία ή οι εκπαιδευτικοί που διαθέτουν μόνο προϋπηρεσία στην ΕΕ χωρίς σπουδές.**

Ως προς την πρόσληψη αναπληρωτών στην Πρωτοβάθμια ΕΕ

Ενώ στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση οι πίνακες αναπληρωτών και ωρομισθίων καταρτίζονται με βάση το βασικό τίτλο σπουδών και με σειρά κατάταξης που ορίζεται από τη βαθμολογία του υποψηφίου αναπληρωτή ή ωρομίσθιου εκπαιδευτικού σε διαγωνισμούς του Α.Σ.Ε.Π. και την προϋπηρεσία του ως προσωρινού αναπληρωτή ή ωρομίσθιου εκπαιδευτικού (άρθρο 6, παρ.5α, Ν.3255/2004), κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 22 του Ν.3699/2008, στους πίνακες αναπληρωτών ειδικής αγωγής της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης εντάσσονται εκτός των αποφοίτων τμημάτων ειδικής αγωγής και οι απόφοιτοι των τμημάτων γενικής εκπαίδευσης που διαθέτουν πρόσθετα ακαδημαϊκά προσόντα ή μόνο προϋπηρεσία στην ΕΕ.

Στο σχέδιο νόμου για την Ειδική Εκπαίδευση που προωθεί προς ψήφιση το Υπουργείο Παιδείας (άρθρο 22) προβλέφθηκε ότι στον Πίνακα Αναπληρωτών της Πρωτοβάθμιας ΕΕ προηγούνται οι εκπαιδευτικοί των κλάδων ΠΕ61 και ΠΕ71, κατατασσόμενοι και συγκρινόμενοι μεταξύ τους με βάση την προϋπηρεσία. Ακολουθούν στον ίδιο πίνακα οι «εκπαιδευτικοί με τυπικά προσόντα στην Ειδική Εκπαίδευση» (ΠΕ70.50-ΠΕ60.50), οι οποίοι κατατάσσονται με μοριοδότηση. Έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής:

Α) Για να υπάρξει πραγματική εναρμόνιση του θεσμικού πλαισίου γενικής-ειδικής εκπαίδευσης, όπως ορίζει ο Ν. 4186/2013, πρέπει να συνταχθεί ξεχωριστός πίνακας ΠΕ71-ΠΕ61 με βάση το βασικό τίτλο σπουδών και την προϋπηρεσία, όπως ισχύει και στη γενική πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση για όλους τους κλάδους εκπαιδευτικών. Η δημιουργία ενός ενιαίου πίνακα αναπληρωτών ΕΕ με διαφορετικά κριτήρια για τους εκπαιδευτικούς (δύο διαφορετικών κλάδων) οδηγεί σε ανταγωνισμό ανθρώπους που έχουν εργαστεί στην ειδική εκπαίδευση και απομακρύνεται από την ευρύτερη φιλοσοφία/κατεύθυνση του νομοσχεδίου για εναρμόνιση της νομοθεσίας της ειδικής με τη γενική εκπαίδευση.

Β) Σύμφωνα με το σχέδιο νόμου, η μοριοδότηση που θα υπάρχει μετά το μελλοντικό διαγωνισμό ΑΣΕΠ για τους εκπαιδευτικούς ΠΕ61-ΠΕ71 και η οποία στους πίνακες αναπληρωτών ισχύει για τους «εκπαιδευτικούς με τυπικά προσόντα στην Ειδική Εκπαίδευση» (ΠΕ70.50-ΠΕ60.50 αλλά και εκπαιδευτικούς της Δευτεροβάθμιας «με τυπικά προσόντα στην Ειδική Εκπαίδευση»), δεν είναι ίδια με αυτή που θα ισχύσει για όλους τους άλλους εκπαιδευτικούς (Ν.3848/2010, άρθρο 3).

Θα φέρουμε μερικά παραδείγματα για να το κατανοήσετε:

- στο Ν.3848/2010, αρ.3, το διδακτορικό μοριοδοτείται με 3 ή 5 μόρια για διορισμό/πρόσληψη αναπληρωτή εκπαιδευτικού. Στην ΕΕ το διδακτορικό θα μοριοδοτείται με 6 μόρια.
- στο Ν.3848/2010 το μεταπτυχιακό μοριοδοτείται με 2 ή 2,5 μόρια. Στην ΕΕ το μεταπτυχιακό θα μοριοδοτείται με 4 μόρια.
- Ενώ στο Ν.3848/2010 δε μοριοδοτούνται τα σεμινάρια, στην Ειδική Εκπαίδευση μοριοδοτούνται.
- Στα κοινωνικά κριτήρια, η επ' αόριστον αναπηρία του εκπαιδευτικού ΕΕ μοριοδοτείται με 3 ή 4 μόρια στο παρόν σχέδιο νόμου, τη στιγμή που για έναν άλλο εκπαιδευτικό η ίδια αναπηρία μοριοδοτείται (σύμφωνα με το Ν.3848/2010) με 7 μόρια.

Βλέπετε ότι πρόκειται για μεγάλες διαφορές μοριοδότησης σε ανάλογα ή ίδια ακριβώς κριτήρια. Το ίδιο φυσικό πρόσωπο, ο ίδιος εκπαιδευτικός ΠΕ70.50, θα έχει άλλη μοριοδότηση όταν θα εντάσσεται στους πίνακες ειδικής εκπαίδευσης και άλλη μοριοδότηση όταν θα εντάσσεται στους

πίνακες γενικής εκπαίδευσης, για τα ίδια ακριβώς προσόντα! Γι' αυτό θεωρούμε ότι η μοριοδότηση του σχεδίου νόμου δεν αποτελεί εναρμόνιση του θεσμικού πλαισίου μεταξύ Ειδικής και Γενικής Εκπαίδευσης. Δεν είναι δυνατόν να μοριοδοτούνται προσόντα στην Ειδική Εκπαίδευση π.χ. μεταπτυχιακό, που δε μοριοδοτούνται αυτή τη στιγμή στους άλλους κλάδους/πίνακες εκπαιδευτικών για το ίδιο φυσικό πρόσωπο (ή να μοριοδοτούνται περισσότερο ή λιγότερο). Μέχρι να γίνουν διαγωνισμοί ΑΣΕΠ στην εκπαίδευση και ισχύσει η μοριοδότηση του Ν.3848/2010 για όλους τους εκπαιδευτικούς, οι πίνακες αναπληρωτών θα πρέπει να καταρτίζονται με σειρά κατάταξης που ορίζεται από τη βαθμολογία του υποψηφίου αναπληρωτή ή ωρομίσθιου εκπαιδευτικού σε διαγωνισμούς του Α.Σ.Ε.Π. και την προϋπηρεσία του ως προσωρινού αναπληρωτή ή ωρομίσθιου εκπαιδευτικού (άρθρο 6, παρ.5α, Ν.3255/2004).

Γ) Για να επιλυθούν οι παραπάνω αντιφάσεις του νομοθετικού πλαισίου και να υπάρξει πραγματική εναρμόνιση της νομοθεσίας μεταξύ γενικής και ειδικής εκπαίδευσης όπως ορίζει ο Ν.4186/2013, προτείνουμε τα εξής τρία βήματα:

1) να υπάρχουν πίνακες αναπληρωτών με βάση τον κλάδο/βασικό τίτλο σπουδών π.χ. πίνακες αναπληρωτών για τους κλάδους Ειδικής Εκπαίδευσης ΠΕ71-ΠΕ61 και επικουρικοί πίνακες προσλήψεων στην ΕΕ για τους εκπαιδευτικούς των κλάδων ΠΕ70-ΠΕ60 με σπουδές στην ΕΕ (διδακτορικό ή μεταπτυχιακό, όχι σεμινάρια ή μόνο προϋπηρεσία). Σε περίπτωση εξάντλησης των πινάκων των κλάδων ΕΕ ΠΕ71-ΠΕ61 να γίνονται προσλήψεις από τον επικουρικό πίνακα των εκπαιδευτικών ΠΕ70-ΠΕ60 με σπουδές στην ΕΕ. Σε περίπτωση εξάντλησης και του επικουρικού πίνακα μπορεί να προσλαμβάνονται στην ΕΕ εκπαιδευτικοί που έχουν προϋπηρεσία μεγαλύτερη των δέκα διδακτικών μηνών, η οποία αποκτήθηκε από πρόσληψη στην ΕΕ. Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών ΠΕ60 και ΠΕ70 θα πρέπει να προσμετράται στον κλάδο τους (προτείνουμε να γίνεται προσμέτρηση της προϋπηρεσίας για όλους τους κλάδους αναπληρωτών εκπαιδευτικών – δυστυχώς οι πίνακες αναπληρωτών στη Γενική Εκπαίδευση έχουν «κλειδώσει», όσον αφορά στην προσμέτρηση της προϋπηρεσίας, με το Ν.3848/2010 και αυτό έχει δημιουργήσει μεγάλα προβλήματα στους εκπαιδευτικούς όλων των κλάδων). Οι εκπαιδευτικοί ΠΕ60-ΠΕ70 με σπουδές στην ΕΕ να έχουν το δικαίωμα να βρίσκονται στον επικουρικό πίνακα ΕΕ αλλά και στους πίνακες αναπληρωτών γενικής εκπαίδευσης, να βρίσκονται σε δύο πίνακες ταυτόχρονα (ισχύει και σήμερα).

2) η κατάταξη στους πίνακες αναπληρωτών της ΕΕ να γίνεται με βάση την προϋπηρεσία και την επιτυχία ή όχι (βαθμός) στον ΑΣΕΠ (ισχύον καθεστώς για όλους τους αναπληρωτές εκπαιδευτικούς),

3) μετά τη διεξαγωγή διαγωνισμών ΑΣΕΠ για τους εκπαιδευτικούς, η κατάταξη των εκπαιδευτικών στους πίνακες να γίνεται με μοριοδότηση ανά κλάδο/πίνακα αναπληρωτών (μελλοντικό καθεστώς σύμφωνα με το Ν.3848/2010 για όλους τους εκπαιδευτικούς)².

Το πρόβλημα της στελέχωσης της ΕΕ από εκπαιδευτικούς χωρίς βασικές σπουδές ή χωρίς μετεκπαίδευση στην ΕΕ

Από όλες τις παραπάνω ρυθμίσεις που αναφέρθηκαν καθίσταται σαφές ότι, μέχρι σήμερα, οι επιλογές του νομοθέτη οδηγούν στη στελέχωση της ΕΕ κατά μεγάλο μέρος της και κατά προτεραιότητα από εκπαιδευτικούς που δεν έχουν βασικές σπουδές ή διετή μετεκπαίδευση στην ΕΕ από τα Διδασκαλεία της χώρας. Πρόκειται για εκπαιδευτικούς που διαθέτουν μεταπτυχιακό ή διδακτορικό στην ΕΕ ή σε γνωστικό αντικείμενο συναφές με την ΕΕ ή για εκπαιδευτικούς χωρίς σπουδές στην ΕΕ.

Θα μπορούσε κανείς να διερωτηθεί στο σημείο αυτό γιατί να μη θεωρούνται επαρκείς και ικανοί να στελεχώσουν τις δομές της ΕΕ άνθρωποι που, εκτός από το βασικό τίτλο σπουδών τους στη γενική εκπαίδευση, διαθέτουν και «αυξημένα τυπικά προσόντα» και ερευνητικό έργο στην ΕΕ. Και μάλιστα, γιατί να μην προηγούνται στη στελέχωση της ΕΕ (όπως ορίζει μέχρι τώρα ο Ν.3699/2008). Το ερώτημα μπορεί να διατυπωθεί και διαφορετικά: *γιατί να μη μπορούν τα μεταπτυχιακά και τα διδακτορικά στην ΕΕ να θεωρηθούν «μετεκπαίδευση», «εκπαίδευση του εκπαιδευτικού» για την αντιμετώπιση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών που παρουσιάζονται στο ελληνικό σχολείο (ειδικό και γενικό);*

Η απάντηση έχει δύο σκέλη: το ένα σκέλος αφορά στο «περιεχόμενο» των μεταπτυχιακών-διδακτορικών τίτλων και το άλλο σκέλος αφορά στο θεσμικό πλαίσιο «εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών».

Α) Το περιεχόμενο των μεταπτυχιακών-διδακτορικών τίτλων σπουδών

Ο εκπαιδευτικός ειδικής αγωγής έχει έναν **πολυσύνθετο ρόλο** (αξιολογεί, εκπαιδεύει, συντονίζει, συμβουλεύει, καθοδηγεί κτλ.) **σε ένα πολυποίκιλο σχολικό περιβάλλον** (ειδικό

² Ως αναπληρωτές Ειδικής Αγωγής θεωρούμε άδικο το Ν.3848/2010 στο σκέλος της αναγνώρισης της προϋπηρεσίας, διότι η προϋπηρεσία μετά τους 60 μήνες δεν υπολογίζεται για μοριοδότηση. Όταν φτιάχτηκε ο Ν.3848/2010 δεν υπήρχαν εκπαιδευτικοί που είχαν ξεπεράσει τους 100 μήνες προϋπηρεσίας. Σήμερα, όμως, ο συγκεκριμένος νόμος απαξιώνει το 50% της προϋπηρεσίας ορισμένων πολύχρονων αναπληρωτών, είναι πολύ άδικος για όλους τους αναπληρωτές εκπαιδευτικούς, όχι μόνο για τους αναπληρωτές Ειδικής Αγωγής. Για αυτό στις διατάξεις του νόμου της Ειδικής Εκπαίδευσης που αφορούν τη γενική εκπαίδευση (άρθρο 32-Θέματα Γενικής Εκπαίδευσης) ζητάμε την τροποποίηση του Ν.3848/2010 με ειδική διάταξη που θα αναφέρει ότι η προϋπηρεσία (όλων) των αναπληρωτών υπολογίζεται για μοριοδότηση και μετά τους 60 μήνες.

σχολείο, τμήμα ένταξης, παράλληλη στήριξη-τάξη συνεκπαίδευσης, γενική τάξη). Καλείται να συνδράμει στην εκπαίδευση παιδιών τυπικής ανάπτυξης αλλά και παιδιών με αναπηρίες, παιδιών με πολλές και διαφορετικές εκπαιδευτικές ανάγκες (ας σκεφτούμε τις εκπαιδευτικές ανάγκες στον αυτισμό, στη νοητική καθυστέρηση, στις μαθησιακές δυσκολίες κ.α.). Θα πρέπει λοιπόν να έχει τις απαραίτητες γνώσεις για να αντιμετωπίσει **τα πολλά και διαφορετικά ζητήματα που ανακύπτουν κατά τη διαχείριση όλων αυτών των τόσο διαφορετικών μεταξύ τους αναγκών. Θα πρέπει ταυτόχρονα να έχει την επάρκεια να δουλέψει σε πολλά και διαφορετικά σχολικά πλαίσια με πολλούς συνεργάτες.**

Για να θεωρείται λοιπόν «επαρκής» ένας εκπαιδευτικός για να δουλέψει στην ΕΕ, απαιτούνται σπουδές που περιλαμβάνουν μαθήματα *Παιδαγωγικά* (από τις Θεωρίες Διδασκαλίας μέχρι Κοινωνιολογία και Ιστορία της Εκπαίδευσης), μαθήματα στα *Γνωστικά Αντικείμενα* που διδάσκονται στο γενικό σχολείο (με έμφαση στη Διδακτική: Γλώσσα, Μαθηματικά, Φυσικές Επιστήμες κτλ.), μαθήματα *Ψυχολογίας* (σχολική/εκπαιδευτική, εξελικτική/αναπτυξιακή, γνωστική, συμβουλευτική, κλινική, κοινωνική), μαθήματα που αφορούν στις *διαφορετικές μορφές αναπηρίας ή/και ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και σχετικές διδακτικές στρατηγικές* (π.χ. αυτισμός, ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των αυτιστικών παιδιών και διδακτικές στρατηγικές για τη διδασκαλία των αυτιστικών μαθητών π.χ. στην επικοινωνία), μαθήματα που αφορούν στην *Ειδική Αγωγή και Παιδαγωγική της Ένταξης* (η ιστορία της, η φιλοσοφία της, τα εξατομικευμένα προγράμματα, οι προσαρμογές των αναλυτικών προγραμμάτων, η διαφοροποίηση κ.α.) και πάνω απ' όλα, **Πρακτική Άσκηση με εποπτεία/καθοδήγηση σε δομές του γενικού και ειδικού σχολείου**, διότι δεν είναι δυνατόν να προετοιμάζεις κάποιον για να διδάξει στην Ειδική Αγωγή χωρίς να έχει μπει καν στο ειδικό σχολείο, στο τμήμα ένταξης ή στη γενική τάξη (όπου σχεδόν πάντα υπάρχουν μαθητές με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες).

Υπό το παραπάνω πρίσμα:

- τα διδακτορικά δεν μπορούν να θεωρηθούν «μετεκπαίδευση», «εκπαίδευση του εκπαιδευτικού». Το διδακτορικό δεν εμπεριέχει ούτε θεωρητική κατάρτιση στο πλήθος των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών που εμφανίζονται στην αλληλεπίδραση σχολείου-μαθητή ούτε πρακτική άσκηση με εποπτεία/καθοδήγηση σε σχολικά πλαίσια της Ειδικής Εκπαίδευσης (ειδικά σχολεία, τμήματα ένταξης, γενικές τάξεις όπου γίνεται συνεκπαίδευση). Ποτέ και πουθενά δεν (μετ)εκπαιδεύτηκαν εκπαιδευτικοί μέσω διδακτορικών. Το διδακτορικό αποτελεί μια πολυετή και συστηματική έρευνα σε μία πολύ συγκεκριμένη πλευρά ενός γνωστικού αντικειμένου. Αυτό είναι εμφανές ακόμα και από τους τίτλους των τριών διδακτορικών που έχουν

αναγνωριστεί στους πίνακες αναπληρωτών δασκάλων ειδικής αγωγής και «προηγούνται» στην κατάταξη των αναπληρωτών (από την απάντηση της Διεύθυνσης Ειδικής Αγωγής στις ενστάσεις των αποφοίτων τμημάτων ειδικής αγωγής – Αριθμ.Πρωτοκ.55130/Γ6 – 8/4/2014) :

1. «Η ευεργετική μοναξιά στην παιδική ηλικία: κατασκευή κλίμακας και προτάσεις για παιδαγωγικές εφαρμογές» (ΕΚΠΑ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Τομέας Ειδικής Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας): στους πίνακες από το σχολικό έτος 2009-2010.

2. «Γλωσσικές ικανότητες στην αναπτυξιακή δυσλεξία και την ειδική γλωσσική διαταραχή: μια συγκριτική και διαγλωσσική μελέτη» (ΑΠΘ, Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας): στους πίνακες από το σχολικό έτος 2011-2012.

3. «Η συμβολή της αφή, της ακοής και της όσφρησης στη διαμόρφωση και ενημέρωση νοητικών χαρτών από άτομα με πρόβλημα όρασης» (Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής): στους πίνακες από το σχολικό έτος 2012-2013.

- τα μεταπτυχιακά στη Σχολική Ψυχολογία πάλι δεν μπορούν να θεωρηθούν «μετεκπαίδευση» του εκπαιδευτικού στην Ειδική Αγωγή. Η σχολική/εκπαιδευτική ψυχολογία εξετάζει τα μαθησιακά περιβάλλοντα, τους τρόπους μάθησης, τις δυσκολίες (μαθησιακές, συναισθηματικές κτλ.) που παρουσιάζονται στο σχολείο, αλλά αποτελεί ένα μέρος των σπουδών των εκπαιδευτικών (γι' αυτό εντάσσεται ως μάθημα στα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών γενικής και ειδικής εκπαίδευσης).

- τα μεταπτυχιακά που επικεντρώνονται στην αντιμετώπιση μιας μόνης μορφής αναπηρίας/ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών π.χ. μεταπτυχιακό μόνο στον Αυτισμό ή στην Κώφωση πάλι δεν μπορούν να θεωρηθούν «μετεκπαίδευση». Διότι δεν εμπεριέχουν θεωρητική κατάρτιση σε όλη τη γκάμα των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών που εμφανίζονται στην αλληλεπίδραση σχολείου-μαθητή, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις δεν περιέχουν ούτε πρακτική άσκηση με εποπτεία/καθοδήγηση σε ποικίλα σχολικά πλαίσια της ΕΕ (ειδικά σχολεία, τμήματα ένταξης, γενικές τάξεις όπου γίνεται συνεκπαίδευση). Αυτά τα πλαίσια είναι «η πραγματική ζωή», όπου ο εκπαιδευτικός ΕΕ καλείται σε σύνθετο περιβάλλον να εκπαιδεύσει ταυτόχρονα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες, νοητική καθυστέρηση, αυτισμό, κινητικές αναπηρίες, ΔΕΠ-Υ κ.τ.λ. Ο εκπαιδευτικός ΕΕ έχει έναν πολυσύνθετο ρόλο που δεν περιορίζεται απλώς στην αντιμετώπιση μιας και μόνης μορφής αναπηρίας/ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών. Για να κατανοήσετε τη θέση αυτή, αξίζει να δείτε την ΥΛΗ του ΑΣΕΠ Ειδικής Αγωγής που όρισε η Πολιτεία για τους εκπαιδευτικούς των κλάδων ΠΕ71-ΠΕ61 (δημοσιεύτηκε δύο φορές στα ΦΕΚ1819/2010-Αρ.Πρωτ.140995/Γ6 και ΦΕΚ620 τ.Β'/6-3-2012-Αριθμ.Πρωτοκ.18943/Γ6).

Με βάση τις παραπάνω παρατηρήσεις, θεωρούμε ότι δεν πρέπει να εξισώνουμε -χωρίς κριτήρια ως προς το περιεχόμενο- τις μεταπτυχιακές σπουδές με τη μετεκπαίδευση των Διδασκαλείων και το βασικό πτυχίο σπουδών στην ειδική αγωγή. Το γεγονός ότι πολλά από τα

μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών προσφέρονται πια με μερική, εξ' αποστάσεως ή ευέλικτη φοίτηση (παρουσίες μόνο τα Χριστούγεννα ή το Πάσχα) και δεν περιέχουν πρακτική άσκηση με εποπτεία σε δομές της ΕΕ, το γεγονός ότι το σχέδιο νόμου δεν περιλαμβάνει κανένα κριτήριο αξιολόγησης των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών (και δυστυχώς προσπαθεί να βάλει κριτήρια μόνο στα σεμινάρια της Ειδικής Αγωγής -άρθρο 22, παρ.4 περ.ι ζ) μας οδηγούν στη θέση να μη δεχόμαστε τα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών de facto ως μετεκπαίδευση αντίστοιχη και ισότιμη με αυτή των Διδασκαλείων.

Αυτό δε σημαίνει ότι κάθε μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, κάθε «μετά το πτυχίο» επιμόρφωση, εξειδίκευση κτλ. δεν έχει νόημα και αξία. Η αξία του μάλιστα αποτυπώνεται και υλικά: δηλαδή μισθολογικά, ως προσόν διορισμού (μοριοδότηση στον ΑΣΕΠ), ως προσόν για να γίνει κάποιος στέλεχος της εκπαίδευσης. Άλλωστε πολλοί συνάδελφοί μας, απόφοιτοι των πανεπιστημιακών τμημάτων ειδικής αγωγής, έχουν ακολουθήσει μεταπτυχιακές σπουδές για να εμπλουτίσουν τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους και καλά έχουν κάνει.

Β) Το θεσμικό πλαίσιο «εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών»

Στη χώρα μας και παγκοσμίως, η Πολιτεία ακολούθησε δύο τρόπους «εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών» στην Ειδική Αγωγή: α) προγράμματα μετεκπαίδευσης β) προπτυχιακά προγράμματα σπουδών³. Στη χώρα μας, αρχικά, λειτούργησε ο θεσμός της δίχρονης μετεκπαίδευσης. Απευθυνόταν ανεξαιρέτως σε όλους τους διορισμένους εκπαιδευτικούς. Με το θεσμό των Διδασκαλείων η Πολιτεία αναγνώριζε ότι υπάρχουν μαθητές με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, ότι έχει ευθύνη απέναντι σε αυτούς τους μαθητές και τις οικογένειες τους (όπως ορίζει το Σύνταγμα) και ότι πρέπει να μετεκπαιδεύσει τους εκπαιδευτικούς. Δυστυχώς, τα Διδασκαλεία έκλεισαν. Έτσι, σήμερα, για να μετεκπαιδευτεί

³ Θα πρέπει να διαλύσουμε ένα μύθο, ότι δεν υπάρχουν πουθενά αλλού στον κόσμο προπτυχιακά προγράμματα σπουδών στην Ειδική Αγωγή. Αντίθετα, υπάρχουν σε όλες τις αναπτυγμένες χώρες και μάλιστα σε αξιόλογα πανεπιστήμια: στην Αμερική (The Pennsylvania State University, New York University κ.α.), στην Αυστραλία (University of New England, University of Southern Queensland κ.α.), στην Αγγλία (University of Winchester, Manchester Metropolitan University κ.α.), στη Γερμανία (Humboldt-Universität zu Berlin, Universität Oldenburg κ.α.), στην Ισπανία, Ιταλία, Σουηδία κ.α. Σε κάποιες χώρες π.χ. Αγγλία, υπάρχει σαφώς η τάση να υπάρχουν μεταπτυχιακές σπουδές στην Ειδική (Special) και Συμπεριληπτική (Inclusive) Εκπαίδευση. Σε άλλες χώρες (Ηνωμένες Πολιτείες) υπάρχουν δεκάδες προπτυχιακά προγράμματα. Δεν πρέπει όμως να μπαίνουμε σε άστοχες συγκρίσεις των συστημάτων «εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών» και της σύνδεσης τους με επαγγελματικά δικαιώματα γιατί π.χ. στην Αγγλία, τα πτυχία είναι τριετούς φοίτησης και μπορείς να αποκτήσεις το status του δασκάλου (Qualified Teacher Status) με ένα προπτυχιακό πρόγραμμα, μπορεί και όχι, και να χρειάζεσαι ειδικό πρόγραμμα να παρακολουθήσεις, εντός ή εκτός σχολείου (υπάρχουν πολλοί τρόποι για να αποκτήσεις το QTS που δεν προϋποθέτουν βασικό τίτλο στα Παιδαγωγικά). Τέλος, ίσως έχει νόημα να σημειώσουμε ότι πολλοί συνάδελφοί μας με βασικό πτυχίο στην Ειδική Αγωγή εργάζονται σε χώρες του εξωτερικού (Γερμανία, Σουηδία κ.α.). Σε κάθε περίπτωση, όμως, η κάθε χώρα θέτει τα δικά της κριτήρια για την πρόσληψη εκπαιδευτικών στην ειδική και γενική εκπαίδευση.

ένας εκπαιδευτικός πρέπει να ψάξει στην «αγορά» μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών, να δει τι «προσφέρεται» (δεν ελέγχει η Πολιτεία τα μεταπτυχιακά προγράμματα) και σε πολλές περιπτώσεις είτε να ψάξει χρηματοδότηση π.χ. μια υποτροφία, είτε να χρηματοδοτήσει ο ίδιος τις σπουδές του, συχνά με αυξημένο κόστος. Η κατάργηση της διεισδυτικής, δημόσιας και δωρεάν μετεκπαίδευσης στην Ειδική Αγωγή που προσέφεραν τα Διδασκαλεία της χώρας, σε συνδυασμό με τη σύνδεση σεμιναρίων και μεταπτυχιακών τίτλων με την εργασιακή αποκατάσταση των αναπληρωτών εκπαιδευτικών αλλά και με τις μεταθέσεις-αποσπάσεις των μόνιμων εκπαιδευτικών (Ν. 3699/2008), οδήγησε σε ένα πρωτοφανές «εμπόριο» μεταπτυχιακών τίτλων και σεμιναρίων στην Ειδική Αγωγή (σε Ελλάδα, Βουλγαρία, Κύπρο, Ιταλία κ.α.). **Όμως η μετεκπαίδευση στα Διδασκαλεία απευθυνόταν σε όλους τους διορισμένους εκπαιδευτικούς και όχι μόνο σε όσους έχουν οικονομική δυνατότητα. Ήταν δημόσιος και αξιοκρατικός θεσμός, αναγνώριζε την υποχρέωση της ίδιας της Πολιτείας να «εκπαιδεύσει τους εκπαιδευτικούς», για να έχουν δικαίωμα στην εκπαίδευση οι μαθητές με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.** Τέτοιος δημόσιος και αξιοκρατικός θεσμός «εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών», θεσμός που απευθύνεται σε όλους τους πολίτες ανεξαιρέτως, είναι τα δύο προπτυχιακά προγράμματα σπουδών των Ελληνικών Πανεπιστημίων. Τα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών δεν απευθύνονται σε όλους, η προσφορά τους και το περιεχόμενό τους δεν εξαρτώνται κεντρικά από τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό της Ελληνικής Πολιτείας και δεν μπορούμε (θεσμικά) να τα θεωρούμε ισότιμα και αντίστοιχα με το βασικό πτυχίο ή τη δημόσια μετεκπαίδευση/επιμόρφωση, που αποτελέσαν υποχρεώσεις της Πολιτείας απέναντι στους μαθητές με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και τους γονείς τους.

Επίλογος

Κατά την περίοδο διαβούλευσης του νέου νόμου της ΕΕ αναπτύχθηκε κριτική τόσο απέναντι στα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών στην Ειδική Αγωγή όσο και προς στα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών: είναι τα δύο προπτυχιακά προγράμματα σπουδών επαρκή για την «εκπαίδευση του εκπαιδευτικού» στην Ειδική Αγωγή; Είναι αναγκαία η ύπαρξή τους ή όχι; Αυτή η κριτική δεν μπορεί να μεταφράζεται σε άνιση θεσμική μεταχείριση, σε λιγότερα επαγγελματικά δικαιώματα για τους απόφοιτους των τμημάτων ειδικής αγωγής, σε άνιση μεταχείρισή τους σε σχέση με όλους τους άλλους εκπαιδευτικούς/κλάδους. Γιατί αυτό συμβαίνει τόσα χρόνια. Σε κανέναν άλλο κλάδο εκπαιδευτικών (δασκάλους, νηπιαγωγούς, μαθηματικούς, φιλολόγους κτλ.) η κατοχή ενός μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου δεν είχε τέτοια προνομιακή μεταχείριση όσο στην Ειδική Αγωγή. Προνομιακή μεταχείριση, η οποία

υποσκελίξε, όχι μόνο τα βασικά πτυχία των δύο πανεπιστημίων της χώρας αλλά μέχρι και τα πτυχία των Διδασκαλείων. **Υποσκελίζονταν θεσμοί που η ίδια η Ελληνική Πολιτεία δημιούργησε και χρηματοδότησε για να «εκπαιδεύσει τους εκπαιδευτικούς» στην Ειδική Αγωγή.**

Για εμάς, η ύπαρξη προπτυχιακών σπουδών και βασικού τίτλου σπουδών στην Ειδική Αγωγή (μια διεθνής πρακτική) είναι θέμα που αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση και το ποιες δημόσιες δομές θα έχει η Ελληνική Πολιτεία για να εκπαιδεύσει τους εκπαιδευτικούς της (ειδικά μετά το κλείσιμο των Διδασκαλείων). Δεν είναι θέμα αυτού του σχεδίου νόμου και δεν μπορεί να μεταφραστεί σε άνιση μεταχείριση των αποφοίτων τμημάτων ειδικής εκπαίδευσης σε σχέση με όλους τους άλλους κλάδους εκπαιδευτικών. **Ζητάμε λοιπόν ένα πράγμα και μόνο: την πλήρη, πραγματική εναρμόνιση της νομοθεσίας της Ειδικής Εκπαίδευσης με τη Γενική Εκπαίδευση, τα ίδια επαγγελματικά δικαιώματα.** Δε θέλουμε να βρισκόμαστε συνεχώς σε ένα καθεστώς άνισης μεταχείρισης. Θα κλείσουμε με όσα η ΕΣΑμΕΑ αναφέρει με αφορμή το σχέδιο νόμου και την «εκπαίδευση των εκπαιδευτικών» (Αριθμ.Πρωτοκ.2124, 7/5/2014): «*Η Ε.Σ.ΑμΕΑ υπενθυμίζει την πάγια θέση της που αφορά στην υποχρεωτική εκπαίδευση των φοιτητών προπτυχιακού επιπέδου σε θέματα εκπαίδευσης των ατόμων με αναπηρία και ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Εύλογα τίθεται το ερώτημα, πώς ο εκπαιδευτικός που δεν έχει γνώσεις στο γνωστικό αντικείμενο της εκπαίδευσης των ατόμων με αναπηρία θα εντάξει κοινωνικά-συναισθηματικά αλλά και γνωστικά τους μαθητές με αναπηρία και μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (με ΔΕΠ/Υ, με δυσλεξία, με αυτισμό κτλ.) στο γενικό σχολείο; Πώς θα προσαρμόσει τα Αναλυτικά Προγράμματα στις εκπαιδευτικές ανάγκες των ατόμων με αναπηρία και πως θα επιλέξει γόνιμες μεθόδους διδασκαλίας για συγκεκριμένες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες;»*

Ακολουθεί ξεχωριστή αναφορά στα ζητήματα των συναδέλφων μας με αναπηρία.

Σχετικά με τις προσλήψεις/τοποθετήσεις εκπαιδευτικών ειδικής εκπαίδευσης με αναπηρία

Στο σχέδιο νόμου για την Ειδική Εκπαίδευση που παρουσιάστηκε, στα άρθρα 21 και 22, υπάρχουν πολύ δυσμενείς διατάξεις για τους εκπαιδευτικούς με αναπηρία.

Ειδικότερα, η μορφή των συγκεκριμένων χωρίων εγείρει την επαγγελματική και κοινωνική περιθωριοποίηση των εκπαιδευτικών ΕΕ με απώλεια όρασης, απώλεια ακοής και με τετραπληγία-παραπληγία, επιτρέποντάς τους εργασιακή πρόσβαση μόνο σε σχολικές μονάδες αντίστοιχες με την εκάστοτε αναπηρία τους. Τα χωρία αυτά αποκλείουν την πρόσβαση των προαναφερθέντων κατηγοριών εκπαιδευτικών ΕΕ σε άλλες δομές ΕΕ, στις οποίες αναμφίβολα μπορούν να φανούν αποτελεσματικοί, όπως συμβαίνει εδώ και χρόνια (π.χ. ΚΕΔΔΥ, τμήματα ένταξης, παράλληλη στήριξη κ.α.).

Οι εν λόγω διατάξεις προωθούν ρατσιστικές τάσεις και αντιλήψεις εξοστρακισμού των εκπαιδευτικών με τις συγκεκριμένες αναπηρίες από ένα μεγάλο κομμάτι της ειδικής εκπαίδευσης. Τέτοιες διατάξεις έρχονται σε πλήρη αντίθεση με το Σύνταγμα της Ελλάδος στο Άρθρο 2 παρ. 1, στο Άρθρο 4 παρ. 1 και 2, στο Άρθρο 5 παρ. 1, καθώς και με άρθρα της Διεθνούς Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία όπως το άρθρο 5: «Ισότητα και μη Διάκριση» και το άρθρο 27 «Εργασία και Απασχόληση». Οι διατάξεις αυτές δημιουργούν, επίσης, ένα οξύμωρο σχήμα ως προς τις πολιτικές κοινωνικής και εκπαιδευτικής συμπερίληψης των ΑμεΑ που οφείλει να προωθεί το Ελληνικό Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. **Δεν είναι τυχαίο ότι η ΕΣΑμΕΑ αντιδρά απέναντι σ' αυτές τις διατάξεις (Αριθμ.Πρωτοκ.2522/4.7.2014).**

Η εφαρμογή των προαναφερθέντων διατάξεων είναι βέβαιο ότι θα οδηγήσει τους εκπαιδευτικούς ΕΕ με τις συγκεκριμένες αναπηρίες στην ανεργία, με δεδομένο τις ελάχιστες, αν όχι ανύπαρκτες θέσεις σε δομές ΕΕ αντίστοιχες με την αναπηρία τους. Στην καλύτερη περίπτωση, η ψήφιση των συγκεκριμένων ρυθμίσεων θα επιφέρουν επώδυνες αλλαγές στην καθημερινότητα των εκπαιδευτικών με τις συγκεκριμένες αναπηρίες, καθώς θα τους ωθήσουν στην απομάκρυνση από το περιβάλλον υποστήριξής τους (ιατρικό και οικογενειακό).

Με βάση όλα τα παραπάνω ζητάμε την άμεση αφαίρεση της λέξης «μόνο» από τα συγκεκριμένα άρθρα.

Στην περίπτωση που το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων επιθυμεί να αποφύγει φαινόμενα του τύπου «τοποθέτηση εκπαιδευτικού με απώλεια ακοής σε μαθητή με απώλεια όρασης», προτείνουμε:

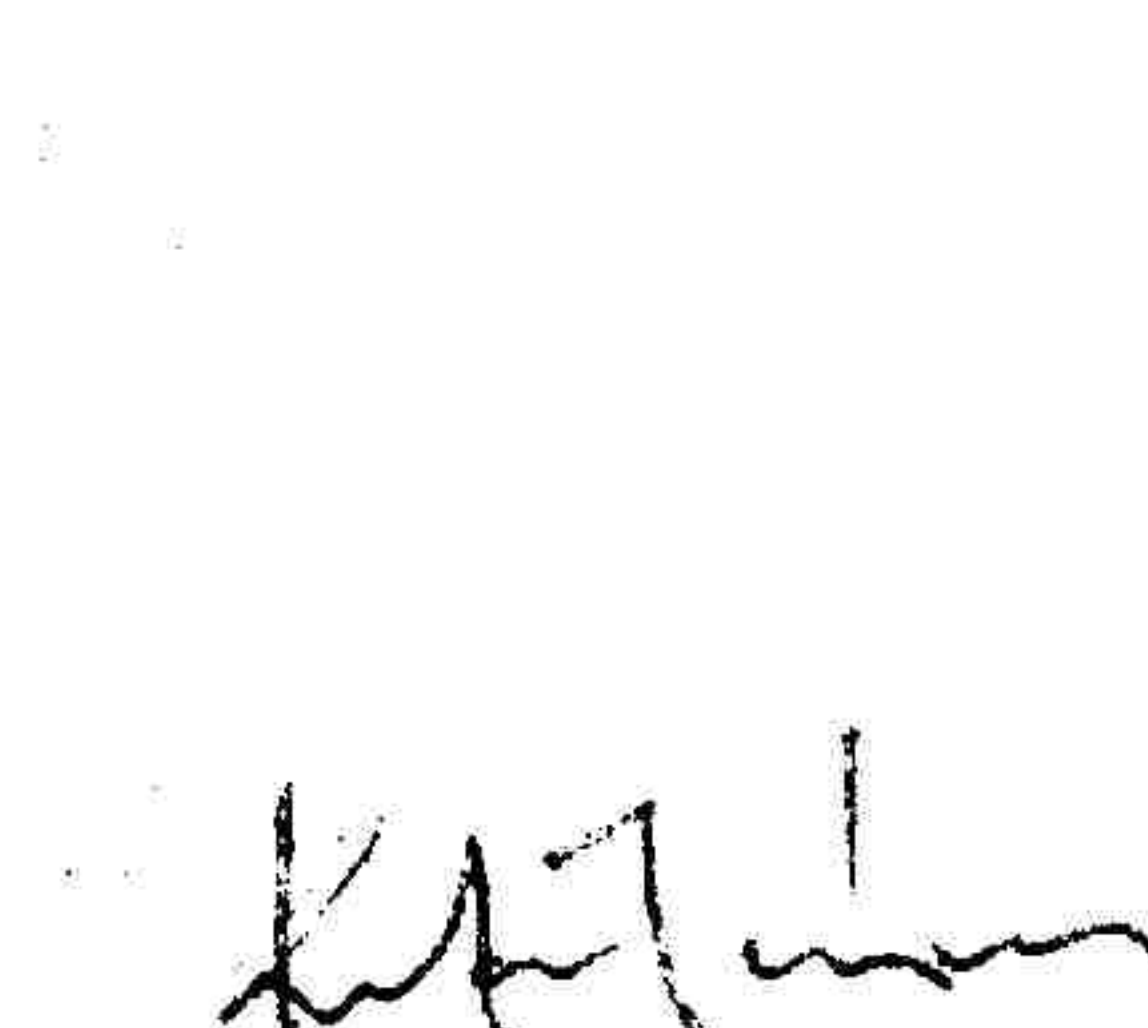
α) καταρχήν τη διατήρηση και επέκταση του πίνακα Α' ανά κλάδο ΠΕ (και αντίστοιχα πίνακα αναπληρωτών) και την πρόσληψη εκπαιδευτικών με αναπηρία και εκπαιδευτικών γονέων παιδιών με αναπηρία **σε ποσοστό 30% ανά νομό**. Θεωρούμε ότι κινείται σε μια τέτοια κατεύθυνση το **άρθρο 32 του σχεδίου νόμου όπου μιλά για ποσόστωση 10% στις προσλήψεις αναπληρωτών στη γενική εκπαίδευση.**

β) στη συνέχεια, μετά τις προσλήψεις (ή μεταθέσεις-αποσπάσεις-διορισμούς) των εκπαιδευτικών με αναπηρία, προτείνουμε την εξέταση της τοποθέτησής τους κατά περίπτωση από τα κατά τόπους ΠΥΣΠΕ-ΠΥΣΔΕ (ποιοτική αξιολόγηση) και όχι μία, νομικά μάλιστα κατοχυρωμένη, μαζική κατηγοριοποίηση τους. Αυτή η πρόταση προέρχεται από μια βασική αρχή της ειδικής εκπαίδευσης, την εξατομίκευση, όπου διακρίνονται οι ατομικές ικανότητες και πιθανές ανάγκες κάθε ατόμου, στην περίπτωση μας εκπαιδευτικού. Με δεδομένο ότι όλες οι μορφές αναπηρίας περιλαμβάνουν εύρος και διαβαθμίσεις ικανοτήτων και δυσκολιών (δεν είναι π.χ. όλοι οι εκπαιδευτικοί με προβλήματα όρασης ολικώς τυφλοί), είναι ανεπίτρεπτο από το Υπουργείο Παιδείας μίας σύγχρονης χώρας να κατηγοριοποιεί και να ομαδοποιεί χωρίς ποιοτική αξιολόγηση ένα σύνολο εκπαιδευτικών με συγκεκριμένες αναπηρίες περιορίζοντας δραστικά την εργασιακή τους πρόσβαση.

Με εκτίμηση,
Οι πρόεδροι των Συλλόγων

Αρβανίτη Ευμορφία

Κακαζιάνη Μαρίνα

ΣΥΛΛΟΓΟΙ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ – ΣΑΤΕΑ

www.satea.gr